

מירי קוסובר לקחה מצלמה והגשימה חלום: לתעד את אמה, המחנכת

והדוקו הזה הוא אנחנו

יום אחד קמה **מירי קוסובר**, אשת אברך ואם למשפחה ברוכה מבני ברק, ויצאה עם המצלמה להגשים חלום ישן וחדשני: תיעוד אותנטי של חיי אמה, **הרבנית אסתר ברמן** תחי' - מחנכת בכיתות הגבוהות ב'**אור החיים**' וב**סמינר הרב וולף**, וחיי תלמידותיה. בשורות הבאות נציץ להבזקים מרתקים מה**תיעוד הדוקומנטרי** שכמוהו טרם תועד

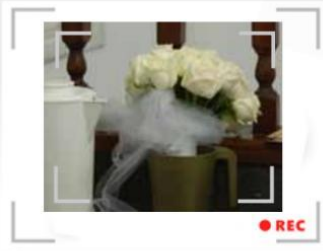
[אסתי לוי]

מירי קוסובר, אשת אברך ואם למשפחה ברוכה, יצאה בוקר אחד יחד למבצע שלא היה כמוהו: היא תיעדה את חיי היום יום של אמה, הרבנית אסתר ברמן תחי' - מחנכת ב'אור החיים' ובסמינר הרב וולף, ואת חיי תלמידותיה. במשך שמונה חודשים היא הבמאית **ויולט מנדלסון** והמסריטה צילמו את חיי הפנימיה, הן עקבו אחר בירורים לשידוכים, דרך הימים שלפני הווארט, פגישת ההורים, ההכנות לחתונה, החינה והחתונה בעצמה. הן עקבו אחר לבטיון של הבנות, שיחותיהן החודרות ושאיפתיהן הכמוסות. התיעוד המרתק קם ועלה מתוך החיים עצמם, בלי המחזה, בלי תכנון, בלי במה ובלי תפאורה. החיים בעצמם, כפי שהם, מציגים את המציאות המרגשת, המסעירה והנוגעת ללב, ומעניקים הצצה בלתי אמצעית לחיים של בנות יקרות שבחרו להקים בתים של תורה, למרות ועל אף כל הקשיים. לפניכן זרקורי אור. תמונות ומלל. הצצה קטנה. עולם גדול.

אסתר ברמן תחי'. צפיה ראשונה

2

בחתונה של הודיה

הבנות רוקדות בפנים, הגב' ברמן יושבת בחוץ, הטלפון צמוד לאוזניה. מעבר לקו - אבא של אור. "תראי, הילדה שלי צריכה גבר עובד שיפרנס אותה ואחר כך ילך לכולל, זה מה שאני אמרתי לה. זו דעתך, אף אחד לא ישנה לי אותה".

"כן. אני אסביר לך את המהלך שהיא רוצה בו. אנחנו מאמינים שבאמת מי שמתפרנס באופן ש...".
"רגע אחד, אני מבהיר ומדגיש: אני לא אפרנס אותה".
"אני מבינה את מה שאתה אומר".

"אני אמרתי לה והסברתי לה, אני מוכן גם לחתום על זה. בחור שאין לו עבודה אין לה מה לעשות אתו. אני יודע מה שאני אומר. להצלחה של הילדה שלי אני אומר לה את האמת".

"היא בחרה בחיים האלה. אם תרצה - תהיה שותף לעזרה, אם לא - הקב"ה ימצא לה עזרה ממקום אחר".
הגב' ברמן מסיימת את השיחה, ומתקשרת לאור.

"הוא כמוך התנגד לכן תורה. ניסיתי להסביר לו שזו הבחירה שלך וזה לגיטימי, ואת בחורה נבונה ובחרת מתוך שיקול דעת, ואני רק רוצה שהוא יראה את הבחור וייתן את ברכתו. בעזרת ה' אני מקווה שהוא יעזור לכם להינשא. הוא אמר שאחרי החתונה הוא לא יפרנס אתכם, אמרתי שאנחנו לא מצפים לזה ממנו. רק מאוד חשוב שתשתפי אותו. הוא רוצה לשמוע מה שאת אומרת. רצוי שבדברים הקטנים תשמעי מה שהוא רוצה ותעשי. הוא כמוך יתנגד לכן תורה - את לא צריכה להתווכח אתו על זה. את צריכה לכבד אותו, הוא אבא שלך ואת חייבת בכיבוד הורים. את לא צריכה לשמוע לדעתו, אבל לכבד אותו את כן צריכה".

פנימיית אור החיים, תשע"ה

חבורת בנות נרגשות מתארגנת בחדר לחתונה של הודיה. "זו לא סתם חתונה", מתרגשת חברה. "איזו דרך שהיא עשתה... כשהיינו ביחד בתיכון היא הייתה נכנסת לשיעורי דינים ובכל פעם שהיא הייתה לומדת הלכות שהיא לא הייתה יודעת, היא הייתה מתחילה לבכות. אם היו רואים אותה בחוץ היו יודעים שהיא בכיתה שעור דינים".

"למה היא בכתה?" שואלת חברה נוספת. "כי היא רצתה לדעת?".

"לא, כי היא הייתה מגלה כמה דברים היא לא ידעה עד שהיא חזרה בתשובה".

"היום היא הולכת להקים בית של תורה בעזרת ה'", "אני זוכרת שבתחילת השנה היא הייתה אומרת למורה ברמן: איך אפשר להתחתן עם בחור שיושב ולומד, בלי שמקבל משכורת... תמיד היא הייתה אומרת את זה. והנה, היא זכתה ברוך ה'. נתגעגע אליה...".

אם הבית נכנסת לחדר: "כמה בנות מאורגנות יש פה? רק אחת? אני רוצה להתחיל לרדת...".

סוף סוף הן באוטובוס שנשכר במיוחד לנסיעה לחתונה, והמורה אסתר ברמן עולה גם היא. הבנות חגיגות ונרגשות, המורה מתדרכת אותן לקראת החתונה:

"כל אחת מכן מייצגת את כל החרדים בארץ ובעולם. כל אחת מכן תדע שעל הכתפיים שלה מוטלת היהדות החרדית. הודיה והחתן נלחמו מלחמה שראויה לכל שבח כדי לקיים את החתונה על טהרת הקודש. שתהיה באמת מחיצה מלאה. היום היא צלצלה לאולם שיחברו את המחיצה באזיקונים. אני סומכת עליכן שכל אחת תבין את גדול האחריות ואת גדול הזכות שיש לכן, ובעז"ה נוכח ששם שמים יתקדש על ידינו".

1

4

הבית של משפחת ברמן

השולחנות ערוכים בעוגות וכיבוד מוקפד. הבית כולו אומר דריכות. הגב' ברמן נכנסת לחדר הפנימי, לוודא שהכל מונח במקומו וערוך היטב. נקישות בדלת. אור ואמה נכנסות ומתקבלות בהתרגשות. הן נכנסות לסלון, מביטות בשולחן הערוך. משתאות. מביטות בארונות הספרים העמוסים לעיפה... מביטות זו על זו. מחייכות במתח.

מכיוון הדלת נשמעת תכונה. הרבנית ברמן מקבלת את אמא של שחר. "אני מכירה לך טובה על הבן היקר, גידלתם בן לתפארת", היא מחבקת אותה. ההורים של שחר ושל אור יושבים סביב השולחן. הרב של שחר נמצא גם הוא ופותח את הפגישה: "שחר ואור הם הילדים שלנו. הם עומדים להקים בית של תורה, בית של הרבצת תורה בעם ישראל, אני את שחר מכיר היטב, יש לו שאיפות, וזו זכות גדולה מאוד לעזור ולתמוך בבית הזה. נשמע אתכם, מה אתם אומרים".

"אנחנו רוצים לעזור לזוג לבנות את הבית", אומרת הרבנית ברמן, "את התשתית ניתן להם, ובעזרת ה' הם ימשיכו הלאה. המתנות בחתונה יהיו בשבילם בסיס כלכלי לעתיד. רוב התלמידות שלנו קנו דירות באופקים, בנתיבות, באלעד, ברכסים, בבית שמש, ברוך ה'. אתם שואלים איך? התשובה היא נס, אין לזה מרשם בדוק. הקב"ה עוזר ומסייע. אם נוכל לעזור בהוצאות האלה אז נוכל לסכם ולשתות לחיים...".

"סוכם", עוצר אותה אבא של אור, "ומה סוכסם זה מה שיהיה. סוכסם לקנות לילדים ריהוט וזה הכל. חצי - חצי. ובהסכם אני אמרתי שאני לא אתן שכירות". "שמחה? שואל אבא של שחר. "לא נתן שכירות".

"קשה לך". הרבנית ברמן.

"לא קשה לי".

"אלא".

"אני דיברתי אתך וזה היה מובן".

"אתה אומר שעקרונות אתה לא מסכים לזה".

"כן. והשאר - חצי חצי כמו שדיברנו וזה מה שיהיה".

הרבנית ברמן מבטיחה לדאוג לחצי השני של השכירות, וההורים חותמים על זכרון דברים. מישוה מתקשר להזמין את הזוג, והם מגיעים. ההתרגשות מגיעה לשיאה. אביו של שחר מספר כיצד אמו קיבלה בסבלנות את חזרתו של בנה בתשובה.

"כששכנות ראו את הבנים שלי מתחזקים", מספרת אמא של שחר, שום סממן דתי אינו מאפיין אותה, אך בעיניה להט, "שאלו אותי: זה לא מפריע לך? לא קשה לך? מה את קונה להם, מה הם מבקשים ממך, הכשרים מיוחדים?... אז אמרתי לשכנה שלי ככה: 'אם ראש הממשלה היה מתקשר אלי והיה אומר לי שהוא בא אלי לביקור, מה הדבר הראשון שהייתי מבררת? מה הוא אורב לאכול. אז לילדים שלי שאני לא אעשה:..."

3

רות ואור ישובות על ספסל בחצר הפנימייה ומשוחחות

"אין לך לפעמים שאלות? שואלת רות. "לפעמים אני אומרת לעצמי: עכשיו מקימים בית? איך, איך תעשי את זה עכשיו. אין לך שאלות כאלה?...".

"יש לי שאלות. ברור שיש לי, אבל כולן עושות את זה, ואני מעדיפה לעשות את זה עכשיו, כשאני קרובה לחממה של אור החיים...".

"אני שואלת את עצמי איך אני אסתדר במהלך החיים... הפרנסה... אבל כיום, קולה מתחזק, "אני יודעת שאני אעשה הכל בשבילי שבעלי ישב וילמד".

"בזכות השיעורים של המורה?". "כן. בעזרת ה' הוא ילמד יום שלם, ולא משנה מה יהיה... אבל... זה די מלחיץ". "אל תדאגי, הקב"ה הוא השדכן האמיתי".

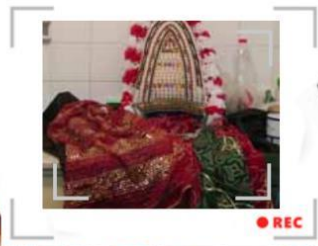
5

החינה

חדר עמוס תלבושות ססגוניות. כולא בע ענק עשוי חרוזים, טבעות, צמידים, שרשראות. החינה של אור.

"אווהו מה אני הולכת ללבוש...". אור נכנסת ומביטה בתלבושות בחרדה. "אמאלה, איך אני אחזיק את כל זה? איזה מלחיץ... יו, זה לא בשבילי...". אל החדר נכנסת אישה בחיך מרגיע. היא מלבישה את אור בתלבושות הכבדות ובתכשיטים הרבים. אור מתבוננת בהם, לא יודעת את נפשה. "מה מיוחד בלבוש הזה, שהיו מלבישות אותו הכלות התימניות?" היא שואלת.

"לכל דבר יש מסר"... עונה לה האישה. "כן, מה המסר?" "אומרים לכלה: את נכנסת לעול מאוד כבד, אבל את צריכה לעשות את החיים שלך יפים כמו התכשיטים..." "יפה", נהנית אור. "אין כמו התימנים..."

מסיבת סיום בבית של הרבנית ברמן

השולחנות ערוכים בטוב טעם, והמורה עוברת ומסבירה איך מכינים כל דבר, בשביל הנשואות. "כדי שתראינה שקל לעשות את זה", היא מצטחקת. התלמידות מסכמות את השנה, כל אחת במילותיה ובהרגשת לבה. "לפני הסמינר הייתי רוצה לגור ליד הקניון", אומרת "והיום? היום אני רוצה לגור ליד הכולל כדי שבעלי יחסוך זמן ולא יבזבז זמן באוטובוסים, בנסיעות..." "המילים שהכי חשובות ששמעתי השנה", היא בקושי מצליחה לדבר. מתרגשת. "הן מילים שאני זוכרת אם אני הולכת לראיון עבודה, אם אני הולכת עם חברות: "אין שתי אהבות בלב אחד. או אהבת העולם הזה, או אהבת העולם הבא". אם זה חברות לא טובות, אם זה הנאות לא טובות, אין שתי אהבות. או שאני אוהבת את העולם הזה, או שאני אוהבת את העולם הבא..." היא דומעת. "בחרתי בזכות המורה, בחרתי בלב שלם. זה המפעל הכי גדול שאפשר לתת, מה שאת נתת".

מאחורי הקלעים

תיעוד דוקומנטרי הוא תיעוד שעוקב אחר תהליכים או אנשים, ואינו ממוחזר, מביים או מתכנן את התנהגותם. כאשר מיירי קוסובר יצאה לדרך, היא לא ידעה לאן תוביל אותה הדרך הזו.

מה גרם לך לצאת ולהפיק תיעוד דוקומנטרי?

"השליחות. כמי שעוסקת בהפקת מצגות כבר 18 שנה, אני מודעת היטב לכוחו העוצמתי של תיעוד דוקומנטרי, שהוא הרבה יותר אוטנטי, מרגש ונוגע ללב ממה שהיה מביים. המטרה הייתה להשתמש בכלי המקצועי ולגזור את החנית מיד המצרי. להציג את החיים שלנו, היפים באמת, האמיתיים, המאוששים, בדרך אוטנטית, כנה, לא מבוזמת, לא משוכתבת, לא רומסת מסרים חשובים למען התוצר הסופי, חלילה".

ואיך אמא שלך הסכימה?

"מלכתחילה העניין לא היה לרווחה אך ההסכמה נבעה לבסוף מכמה סיבות. כאמא שלי היא הכירה את אומנות הדוקו ואת השפעתה העצומה בזכות עבודותיי הקודמות, כמו המצגת "הסכר" נגד האינטרנט, והמצגת על הרבנית קניבסקי ע"ה. היא ידעה את הכוח העצום של הז'אנר להשפעה חיובית והעצמת מסרים רוחניים חשובים שקשה ואולי בלתי אפשרי להעביר בדרכים אחרות. והיות שאני המפיקה ונתתי לה זכות 'וטו' מלאה, היא יכלה לסמוך עליי שאשמיט מה שלא יימצא ראוי. מעבר לכך היא לקחה בחשבון את התועלת הרבה שפיק סמינר "אור החיים", מוסד שמצוי לעתים מזומנות בקשיים כלכליים עצומים, וגם אינו מוכר מספיק לציבור בהיקף עבודה הקודש הגדולה שנישעית בו ולשינוי המדהים שעושות הבנות המתחנכות בו.

עם סיום העריכה, היא עברה כמה פעמים על התוצר המוגמר והסירה ממנו בשבט ביקורת מחמיר כל סצנה או אפילו מילה שהייתה יכולה לעורר אי אלו ספקות או שאלות, וכמובן שדעתה התקבלה ללא עוררין.

עדיין נשארה התלבטות לא פשוטה, ואז ביקש ממנה הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין זצוק"ל להסכים לפרסום, בהבהירו כי מדובר בקידוש שם שמיים עצום. הרבנית קולדצקי תחילי, שמלווה את הבנות לאורך הדרך ותמכה ברעיון מהרגע שהוא עלה, נאותה להקדיש מזמנה ולצפות במצגת מתחילתה ועד סופה, וכתבה מכתב נרגש: ראיתי את 'התעורר' וישבתי רתוקה במשך יותר משעה, וכ"כ התרגשתי והתחזקתי עד דמעות... התיעוד מלא מסר חשוב לכל בנות ישראל... היא אף ביקשה שהתיעוד יצא לאור לזיכוי הרבים וכדי להפיח כוח ועוצמה בבנות ישראל ובמחנכות שלהן.

מה הביא אותך לתעד רווקא על המעילות של אמא שלך עם בנות אור החיים?

"מאז שאני זוכרת את עצמי תמיד היו בביתנו ווארטים ושיחות טלפוניות של בירורים משני הכיוונים. אמי הייתה יושבת ומבררת במשך שעות ארוכות אצל ראשי ישיבות ומשגיחים על בחורים פוטנציאליים לתלמידותיה, וכמובן גם ענתה בלי הפסק לשיחות בירור עליהן (מלבד הבירורים על תלמידות סמינר הרב וולף), זה היה פס הקול הקבוע במטבח שלנו, בכל שעה ביום או בלילה.

אך טבעי היה, שכאשר בער בי הרצון להפיק תיעוד דוקומנטרי, פניתי לעלילת החיים הכי מרגשת והכי קרובה שהכרתי".

טכנית, כיצד התארגנת ללוגיסטיקה הכרוכה בתיעוד שכזה?

"תַּמְנֵנָּה את הצילומים לימים מתואמים. המסריטה הייתה תמיד עומדת מהצד, לא מתערבת בנעשה. המצלמות התרגלו מהר מאוד לנוכחותה, והתנהגו באופן טבעי ומשוחזר".

REC

